

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Αντίσταση, Γενοκτονίες, Ολοκαυτώματα (β')

/ [Πεμπτούσία](#)

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος μέσα από τα γεγονότα της Αντίστασης, των Γενοκτονιών και των Ολοκαυτωμάτων

Μία παλιά παροιμία έλεγε ότι όταν ο Θεός καταράστηκε τον κόσμο, είπε να γίνεται πόλεμος. Πράγματι, ο πόλεμος αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα δεινά -αν όχι το μεγαλύτερο- για το ανθρώπινο γένος. Η ανθρωπότητα βίωσε τη φρίκη δύο Παγκόσμιων Πολέμων. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος αποδείχθηκε τρομακτικότερος από τον Α΄. Περίπου σαράντα εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και χιλιάδες άλλοι έμειναν ανάπηροι.

2. Η Ελλάδα την περίοδο του Μεσοπολέμου

Ενώ για την Ευρώπη ο Μεσοπόλεμος άρχισε από το 1919-1920 με την υπογραφή των συνθηκών που τερμάτιζαν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και διήρκεσε έως την πρώτη Σεπτεμβρίου 1939 με την εισβολή του Χίτλερ στην Πολωνία[1]. Για την Ελλάδα η περίοδος αυτή άρχισε με τη Μικρασιατική Καταστροφή το 1922 και το

τέλος της Μεγάλης Ιδέας[2], και κράτησε έως με την έναρξη του ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940[3].

Η Ελλάδα το 1922 έρχεται αντιμέτωπη με τη Μικρασιατική Καταστροφή και το προσφυγικό ζήτημα που ακολούθησε μετά τον ξεριζωμό των Ελλήνων από τα πάτρια εδάφη της Μικράς Ασίας. Την περίοδο αυτή 1.500.000 Έλληνες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα πάτρια εδάφη τους και να μεταβούν ως πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Προσπάθειες για την αποκατάστασή των προσφύγων έγιναν σε δύο τομείς, α) τον αγροτικό και β) τον αστικό. Την αποκατάσταση τους ανέλαβε η νεοσυσταθείσα Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων[4] το 1923 και το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων που ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922[5]. Το προσφυγικό υπήρξε μία από τις παραμέτρους της περιόδου του Μεσοπολέμου[6]. Μία άλλη υπήρξε η πολιτική αλλά και η οικονομική κρίση του 1922 με τη διχοτόμηση της δραχμής.

Στα πολιτικά πράγματα υπάρχει ρευστότητα. Πρωταγωνιστές στο πολιτικό σκηνικό αναδεικνύονται ο Γονατάς, ο Πλαστήρας ο Φωκάς, ο Βενιζέλος, ο Πάγκαλος, ο Καφαντάρης, ο Παπαναστασίου, ο Κονδούλης, ο Σοφούλης, ο Μιχαλακόπουλος, ο Ζαΐμης και τέλος την εξουσία αναλαμβάνει Ιωάννης Μεταξάς στις 27 Απριλίου 1936. Ο Μεταξάς στις 4 Αυγούστου σε συμφωνία με το βασιλιά κατήργησε το σύνταγμα και εγκατέστησε δικτατορία.

3. Το ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Η Γερμανία του Χίτλερ ζητά από την Πολωνία να της εκχωρήσει το διάδρομο του Ντάντσιχ. Η άρνηση της Πολωνίας αποτελεί την αφορμή της εισβολής του Χίτλερ στη χώρα αυτή την 1^η Σεπτεμβρίου 1939. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα ο Χίτλερ καταλαμβάνει την Πολωνία[7]. Στα τέλη του Σεπτεμβρίου οι Γερμανοί και οι Σοβιετικοί διαμοίρασαν την Πολωνία. Συγχρόνως στις 3 Σεπτεμβρίου οι Άγγλοι και οι Γάλλοι κήρυξαν τον πόλεμο στη Γερμανία. Ο Χίτλερ ζητά από τη Γαλλία και την Αγγλία τη σύναψη της ειρήνης, αλλά οι προσπάθειές του πέφτουν στο κενό. Το Μάιο του 1940, οι Γερμανοί εισέβαλλαν στην Ολλανδία και το Βέλγιο, αν και είχαν δηλώσει ουδετερότητα και είχαν λάβει την υπόσχεση του Χίτλερ ότι η ουδετερότητά τους θα γινόταν σεβαστή. Οι Ολλανδοί και οι Βέλγοι παραδίδονται ενώ η Γαλλία κατακτήθηκε από τους Γερμανούς αμαχητί. Στις 14 Ιουνίου 1940 οι Γερμανοί κατέλαβαν το Παρίσι και υπογράφεται ανακωχή μεταξύ Γάλλων και Γερμανών. Ο Χίτλερ στράφηκε εναντίον της Αγγλίας αλλά προσωρινά δεν κατάφερε κάτι. Έτσι έστρεψε το ενδιαφέρον του προς τα Βαλκάνια.

Τη χρονιά του 1939 ο Μεταξάς παρακολουθούσε ανήσυχος τις εξελίξεις στην

Ευρώπη. Η ανησυχία του για ενδεχόμενη πολεμική εμπλοκή της Ελλάδας άρχισε να γίνεται βεβαιότητα όταν στις 7 Απριλίου 1939 η Αλβανία χωρίς να προβάλει αντίσταση καταλήφθηκε από την Ιταλία[8]. Η Ελλάδα μπήκε σε επιφυλακή για να αποτρέψει πιθανή ιταλική εισβολή. Στις 12 Ιουλίου στον κόλπο της Γραμβούσας, το αντιτορπιλικό «Ύδρα» βομβαρδίστηκε από τρία ιταλικά αεροπλάνα. Στις 30 του ίδιου μήνα οι Ιταλοί βομβάρδισαν τα αντιτορπιλικά «Βασιλεύς Γεώργιος» και «Βασίλισσα Όλγα» και στη συνέχεια επιτέθηκαν εναντίον δύο ελληνικών υποβρυχίων που βρίσκονταν στη Ναύπακτο[9]. Στις 7 Αυγούστου ο Μεταξάς κάλεσε τον Ιταλό πρόξενο Εμανουέλε Γκράτσι και του διαμαρτυρήθηκε για την όλη κατάσταση αλλά και για τη συμπεριφορά του Ιταλού υπουργού Εξωτερικών της Ιταλίας Τσιάνο απέναντι στον Έλληνα Πρόξενο Ιωάννη Πολίτη. Ο Γκράτσι τον διαβεβαίωσε ότι δεν είχε ιδέα για όλα αυτά. Προσπάθησε να διασκεδάσει τις εντυπώσεις και εξέφρασε την πεποίθηση ότι ο Μουσολίνι ήταν φιλικός διακείμενος προς την Ελλάδα.

Στις 10 Αυγούστου οι Ιταλοί κατηγορήσαν τους Έλληνες για τη δήθεν δολοφονία του Αλβανού «πατριώτη» Νταούτ Χότζα. Αντί για πατριώτη ο Νταούτ ήταν ένας καταζητούμενος ληστής Αλβανός, επικηρυγμένος που τον σκότωσαν πάνω σε ένα καβγά δύο άλλοι Αλβανοί[10]. Στις 15 Αυγούστου 1940 τορπιλίζεται μέσα στο Λιμάνι της Τήνου το θωρακισμένο αντιτορπιλικό «Έλλη». Η κυβέρνηση Μεταξά προσπάθησε να μην οξύνει τις σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας. Έτσι ανακοίνωσε ότι άγνωστης εθνικότητας υποβρύχιο βομβάρδισε το «Έλλη». Οι Έλληνες μυρίστηκαν τον κίνδυνο και ενώθηκαν περισσότερο ανεξάρτητα από τα πολιτικά τους φρονήματα.

Στις 28 Οκτωβρίου 1940 τα ξημερώματα ο Ιταλός Πρέσβης Γκράτσι επισκέφτηκε το σπίτι του Μεταξά μαζί με τον Αλβανό Ντεσάντο. Ο Γκράτσι συνομίλησε με το Μεταξά στα γαλλικά και του ζήτησε να αφήσει τους Ιταλούς να περάσουν ανενόχλητοι στο ελληνικό έδαφος. Τότε ο Μεταξάς του απάντησε ο ιστορικό «ΟΧΙ». Μία τόση μικρή λέξη που έκρυβε τόση δύναμη και υπερηφάνεια. Ο Καρχηδόnius στρατηγός Αννίβας έλεγε ότι «το όχι είναι μια μικρή λέξη που λίγοι όμως έχουν το θάρρος να την προσφέρουν». Και ο Μεταξάς επέδειξε αυτό το θάρρος.

Στις 28 Οκτωβρίου 1940 στις 6 η ώρα το πρωί η Ελλάδα μπήκε στον πόλεμο.

[1] Η εισβολή αυτή σήμανε την έναρξη ενός αρχικά Ευρωπαϊκού πολέμου, ο οποίος γρήγορα μετατράπηκε σε παγκόσμιο. Φ. Κ. Βώρου, «Ιστορία Παγκόσμια και (ιδιαίτερα) Ελληνική κατά τον 20^ο αιώνα», σσ 121, <http://siatistanews.gr/Voros/21os-olo.pdf>

(2012)

[2] Η Μεγάλη Ιδέα γεννήθηκε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα από τον Ι. Κωλέττη. Περιεχόμενό της ήταν η εδαφική ανασυγκρότηση της μεσαιωνικής βυζαντινής αυτοκρατορίας με τη συμπερίληψη περιοχών που κυρίαρχο στοιχείο ήταν το ελληνικό. Πρβλ. Κ. Παπαρρηγόπουλου, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. 25, εκδ. National Geographic, Αθήνα 2005, σ. 10.

[3] Αυτόθι.

[4] Ε. Γεωργίου, *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας*, εκδ. Σαββάλα, Αθήνα 1999, σ. 195.

[5] Αυτόθι, σ. 190.

[6] Χ. Χατζηιωσήφ, «Το προσφυγικό σοκ, οι σταθερές και οι μεταβολές της ελληνικής οικονομίας στον Μεσοπόλεμο», σ. 295: Συγκεκριμένα οι πρόσφυγες λειτούργησαν «ως καταλύτης σ' όλο το φάσμα των συνθηκών ζωής του κράτους ως επιταχυντής οικονομικοκοινωνικών και πολιτικοϊδεολογικών αποκρυσταλλώσεων».

[7] ΔΟΜΗ 22, Αθήνα 2005, σ. 502.

[8] Κ. Μπορδόκα, «70 χρόνια -ΟΧΙ-, 28^η Οκτωβρίου 1940», *Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής*, Κυριακή 24 Οκτωβρίου 2010, σ. 31.

[9] Κ. Μπούσαλη, «Οι 178 μέρες που δόξασαν την Ελλάδα», *Ιστορία του Έθνους - Έθνος της Κυριακής*, 20 (2010), 6.

[10] Αυτόθι, σ. 10.